

PSİKOTROP İLAÇLAR

Prof. Dr. Ender YARSAN

A.Ü.Veteriner Fakültesi
Farmakoloji ve Toksikoloji
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

- Davranış ve psişik bozukluklarda etkili
- Bazıları hayvanlarda da kullanılır
 - Uyarıcı
 - Baskılayıcı
 - Saptırıcı etki yapanlar

- Baskılayıcılar
 - Uyku ilaçları
 - Nöroleptikler
 - Tranklizanlar

Nöroleptikler

- Belirgin bir yatışma-uyku hali olmaksızın hareketlerde yavaşlama, çevreden gelen uyarılara cevap vermede isteksizlik, çevreye ilgisizlik, fikirlerde bulanıklık yaparlar
- Buna karşılık, motor faaliyet, bellek, hatırlama, akıldan hesap yapma, dikkat gibi yeteneklerde genellikle bir değişiklik veya azalma olmaz
- Psikozlar, sinirsel ve sinirsel olmayan hastalıklar
- Hastanın tutulup, zaptedilmesi
- Etki şekilleri
 - Dopamin reseptörlerini bloke ederek
 - Sağaltım güvenlikleri son derece iyi
 - Çırpınma önleyici etkileri yoktur

■ Sınıflandırma

- Fenotiyazin ve benzerleri
- Butirofenonlar
- Diğerleri

■ Fenotiyazin ve benzerleri

- Dimetilaminopropil fenotiyazinler
- Piperazin fenotiyazinler
- Piperidin fenotiyazinler
- Tiyoksanten türevleri

■ Klorpromazin

- Özellikleri
- Farmakokinetik
 - Di ve Ki uygulanır
 - %95–98'i plazma proteinlerine
 - Kahve ve çay çöktürücü etki oluşturur
- Etkileri
 - Yatıştırıcı; nöroleptik etkiler
 - MSS'nde iskelet kas tonusunu azaltır
 - OSS üzerine önemli etki
 - Kalp damar sistemini baskılar
 - İskelet kaslarını gevşetir
- İstenmeyen etkileri
 - Katekolaminlerin kalbe etkilerini değiştirir
 - Teratojenik etki ve kalıntı riski
- İlaç etkileşimleri
 - Adrenalinle bir arada kullanılamaz
 - Organik fosforlular ve neostigminle
 - Barbitüratlar, opioidler, anesteziklerle
- Atlarda kullanılmamalı
- Kullanılması
 - Premedikasyon, tutma, yeni çevreye alışma, deri hastalıkları, kusma,

■ **Asepromazin**

– En etkili olanlardan

■ **Promazin**

– Atlar ilaca iyi tahammül eder

■ **Propiopramazin**

■ **Trimeprazin**

■ **Perfenazin**

■ **Butirofenonlar**

- 4-fenilpiperidin türevi
- Piperazin grubu fenotiyazinlere benzer
- Kan basıncını daha az düşürür
- Haloperidol, droperidol, benzperidol, azaperon
- Genellikle dopaminerjik reseptörlere etkirler

■ **Droperidol**

- En kısa etkili butirofenon
- Fentanil ile nörolept analjezide
- Kusma kesici etkisi yüksek

■ **Haloperidol**

– İnsanda psikotik bozukluklarda en çok ...

■ **Azaperon**

– Oldukça güvenli, kısa etki süreli

■ **Diğer nöroleptikler**

– Pimozid, klozapem, sulpirid

■ **Genel istenmeyen etkileri**

- Ekstrapiramidal
 - Akut distonik tepkimeler
 - Parkinsonizm
 - Akatasia
- Hormonal

Tranklizan ilaçlar

- Korku, endişe, heyecanı yatıştıran; sakinleştirici
- Çizgili kaslarda gevşeme
- Dikkat isteyen işlerde çalışanlarda kullanılmaz

■ Etki şekilleri

- MSS'nde limbik sistemi etkileyerek
- GABA-GABA reseptörü - klor iyonoforu
- Benzodiazepinler kendi reseptörlerini...

■ Kullanım yerleri

- Yatıştırıcı, uyku doğurucu, çarpınma önleyici, kas gevşetici

■ Sınıflandırma

- Benzodiazepinler, propandiol ve difenimetan türevleri, azapironlar, rauwolfia alkaloidleri

– Benzodiazepinler

- Özellikleri
 - Çok kısa, kısa, orta ve uzun etkililer
- Farmakokinetik
 - Ağızdan ve parenteral
 - Metaboliti; demetildiazepam
- Bağımlılık
 - 10 hafta ve daha uzun kullanım

■ Diazepam

- Farmakokinetik
 - Sindirim kanalından hızlı emilir
 - Biyoyararlanım %75
 - Plazma proteinlerine yüksek oranda
- Etkileri
 - Tranklizan, yatıştırıcı, kas gevşetici, çarpınma önleyici
- Kullanılması
 - Veteriner hekimlikte;
 - Preanestezik, kas gevşetici, çarpınma önleyici, iştah açıcı,...

- Kedilerde kullanılmaz
- Vahşi hayvanlarda ketaminle birlikte

■ Klordiazepoksit

- Teratojenik etkili
- Vahşi hayvanlar, domuzlarda

■ Midazolam

- Kİ, hızlı ve yüksek emilim
- Ağızdan da uygulanır
- İlk geçiş etkisi; %30–70 biyoyararlanım

■ Okzazepam

■ Flumazenil

■ Propandiol türevleri

■ Meprobamat

- Plazma proteinlerine çok az bağlanır
- Tranklizan, yatıştırıcı, uyku doğurucu, kas gevşetici

■ Azapironlar

■ Rauwolfia alkaloidleri

- Rezerpin,
- Metoserpat
 - Kanatlılarda içme suyuna katılarak